

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klageufurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—; celoletno: Din. 100—.

Politični položaj.

Okrnjena dr. Enderjeva vlada je 17. t. m. izdihnila. V dobi svojega vladanja ni imela srečne roke, zakaj zapustili so jo najprej vsenemci in nazadnje še landbundovci. Vsenemci vsled plačarine in znižanja plač, landbundovci pa, ker niso soglašali z jamstvom vlade za Kreditni zavod. Lahko bi trdili, da je v tem nekaka kriza demokracije; na eni strani boj za demokratična načela, na drugi strani pa so gospodarstveniki državo naravnost prodali. Zdi se nam, da so avstrijski Nemci postali nezmožni, da vladajo samostojno državo, ker se po dvanajstih letih še vedno niso vživeli v dani položaj. Naj omenimo samo razsipavanje denarja v ministerstvih, kjer ni dosti manj uradništva, kakor ga je bilo v monarhiji z desetkrat višjim številom prebivalstva.

Inozemstvo je namignilo, da je treba napraviti najprej red v lastni hiši, drugače ni računati na denarno pomoč inozemstva. Tako je nastal varčnostni program finančnega ministra, ki je neusmiljeno črtal velike postavke v zveznem proračunu. Treba je mnogo korajže, da se upa kdo stopiti pred narod z zahtevo po varčevanju, da se reši država pred popolnim finančnim polomom. V glavnem odboru je finančni minister pojasnil, da znaša primanjkljaj v zveznem proračunu 150 milijonov S. Poslanici naj mu verjamejo, da parlament skoro nikoli ni prevzel tolike odgovornosti, kakor jo bo moral sedaj. Posebno radi pogajanj za nove inozemske kredite je treba izreči ali-ali, ali je narodni svet zmožen, da z največjo naglico sprejme minimalni program za proračunsko leto. Govoril je še zvezni kancler dr. Ender, da se mora varčevalni in davčni program na vsak način izvesti, ker bi sicer vlada ne mogla dalje prevzeti nase odgovornosti. Ministra niti v vseh vladnih strankah nista našla opore.

Glavni vzrok vladne krize, oziroma ostavke vlade leži v Kreditnem zavodu. Vsled denarnih težkoč Kreditnega zavoda je morala Narodna banka vnovčiti več menic, vsled česar se je zvišal obtok novčanic za 70 na 451 milijonov. V istem času, to je od 1. junija, se je znižalo kritje Narodne banke v gotovini za 200 milijonov. Kljub temu pa še naš denar ni v nevarnosti. Vlada se je obvezala, da jamči za inozemske kredite Kreditnemu zavodu in jih po potrebi tudi plača, a kljub temu pogajanja z inozemskimi finančnimi skupinami ne pridejo z mrtve točke. Komisija za komisijo prihaja študirat stanje Kreditnega zavoda in takozvanih finančnih izvedencev kar mrgoli na Dunaju. V zadnjem času je prevzela vlada jamstvo za 71 milijonov dolarjev, to je za denar, ki ga imajo inozemske banke že od prej v Kreditnem zavodu, ker bi drugače ameriški in angleški upniki takoj odpovedali vse kredite. Po tej obvezi upniki za dobo dveh let ne bodo odpovedali svojih kreditov, po poteku tega roka pa jih neobvezno podaljšali. Ko je vlada o tem sklepala, je bil notranji minister dr. Winkler odsoten. Po povratku je dr. Winkler protestiral proti obliki in vsebini dogovora s finančno skupino ter končno izjavil, da ne more sprejeti na znanje niti pogojev, niti zaključka dogovora. V zadnjem času je Angleška prenakazala Narodni banki 150 milijonov S predujma.

Tako je morala vlada podati ostavko. Vse kaže, da rešitev krize ni v toliki meri odvisna od skrajno nezdravih notranjepolitičnih prilik kakor od zunanjepolitičnih odnošajev. Dr. Schober je vžival v inozemstvu veliko simpatij, odkar pa se je dal od Berlina zapeljati k avstrijsko-nemški carinski uniji, je navdušenje za njega splahnilo. Načrt carinske unije ni dvignil proti dr. Schobru samo domače gospodarske kroge, temveč tudi inozemstvo. Francozi, An-

gleži in Američani so postali previdni. Pojavil se je beg inozemskega kapitala in posledica je bil polom Kreditnega zavoda. Sicer Kreditni zavod ni postal izplačil nezmožen od danes na jutri. Kar smo povdarili mi v tozadevnem članku, je potrdil sedaj predsednik Narodne banke dr. Resch na izrednem občnem zboru tega zavoda. Izjavil je, da se je že dolgo vedelo, da Kreditni zavod ni več zmožen izplačil, a se ni dalo pomagati.

Novo vlado je sestavljaj najprej dr. Ender. Ker pa je dr. Ender zahteval, da mora dati parlament vladi dalekosežna izredna pooblastila za določen čas, da se uravnovesi proračun in rešijo vprašanja, ki se tičejo Kreditnega zavoda s sodelovanjem maloštevilnega odbora, kar bi značilo nekako prikrito diktaturo, seveda ni uspel. Uspela tudi nista dr. Gürtler in dr. Resch. Kot četrti je dobil dr. Seinel nalogo, da sestavi vlado vseh strank, ker more po mnenju političnih krogov premostiti sedanjo krizo samo koncentracijska vlada s socijalnimi demokrati. Neki dunajski list ve povedati, da je bila sestava nove vlade poverjena dr. Seiplu po želji francoskih posojilodajalcev. Francozi so baje obljubili veliko finančno pomoč, če bi prišla na krmilo zopet Francozom prijazna skupina kršč. socijalcev. Na drugi strani pa so Francozi menda zahtevali, da se mora opustiti načrt carinske unije, da naj izvede sanacijo Društvo narodov in naj kontrolira avstrijsko finančno gospodarstvo poseben odbor. Sestava koncentracijske vlade se dr. Seiplu ni posrečila. Krivi so vsenemci in dr. Schober, ker niso hoteli sodelovati s predlaganim finančnim ministrom dr. Kienböckom, ker je imel zveze z bivšim Zemljiško-kreditnim zavodom, ki ga je moral prevzeti Kreditni zavod. S tem je bila dr. Seiplova naloga izvršena in vrnil je mandat.

K temu ve povedati madžarski list, da dr. Seipel vsled tega ni uspel, ker je berlinska vlada potom dunajskega poslaništva zahtevala, da mora ostati dr. Schober zunanji minister. Ker pa dr. Schober ni hotel vstopiti v Seiplovo vlado, se je moral na pritisk Nemčije udati dr. Seipel. To pove strašansko mnogo.

Treba je upoštevati, da je inozemstvo polagalo veliko važnost na to, da se vladna kriza v najkrajšem času reši. Merodajni krogi so se tudi potrudili, kar kažejo pogajanja, ki so trajala pogosto cele noči do jutranjih ur. Končno je kot peti mandatar sestavil novo vlado nižje-avstrijski deželni glavar dr. Buresch. Nova vlada se od bivše razlikuje samo v toliko, da je zvezni kancler dr. Buresch, finančni minister pa profesor Redlich, vsi drugi so ostali stari. To je vlada meščanske koalicije. Če bi se ta ponosrečila, bi bila sestavljena vlada iz uradnikov, ki bi imela izvesti določen program. Ali bo mogla izvesti nova vlada minimalni sanacijski program bivšega finančnega ministra dr. Jucha, to je še vprašanje. Včeraj se je predstavila parlamentu in razvila svoj program. Ko to pišemo, o seji še nimamo nobenega poročila. In kakšno stališče bo zavzelo k novi vladi inozemstvo, tudi to bomo šele slišali. Naša želja je, da bi država prišla v urejene razmere in dobo gospodarskega napredka in blagostanja.

Seja stalnega odbora deželnega kulturnega sveta dne 12. junija 1931.

Predsednik poroča, da se je živinorejski odsek bavil s postavbo o skladu za izenačenje cene mleka. Nekateri dežele so za, druge proti. Koroška pa zavzema srednje stališče. Predlaga se, da se naj ta sklad zahteva tudi za Koroško; toda vršijo se še vedno pogajanja in se še ne

ve, če bo tozadevni predlog sploh prišel v državni zbor.

Nadalje poroča predsednik, da je pri pogajanjih z deželno vlado ugotovil, da je večina deželnega zbora za ustanovitev kmetiške zbornice. Zakonskih predlogov je sedem, ki vsebujejo različne zahteve in misli. Deželni kulturni svet stoji na stališču, da je zbornica tudi zastopnica poljedelskih delavcev. Sicer ni treba, da se to zastopstvo takoj uvede, ampak v postavi mora biti to označeno. Radi volilne pravice so vse stranke enakih misli. Posl. Ferlič izjavlja, da ni navdušen za to zbornico, ker je demokracija s svojimi ustanovami leto za letom slabši. Odpraviti se morajo predvsem vse napake in slabosti, ki jih ima deželni kulturni svet. Volilni stroški bodo tudi visoki.

Ravnatelj Stotter prečita poročilo o razdelitvi in porabi zasilne zvezne podpore za semenško žito za leto 1929. Koroška je dobila 433.000 šilingov. Deželni kulturni svet je v svoji seji dne 11. aprila 1930 sklepal o razdelitvi in določil, da se 200.000 S porabi za zidavo poslopja za kmetijsko šolo, od ostalih 233.000 S pa odpadejo na naslednje sodnijske okraje sledeče vsote: Šmohor 6000 šilingov, Borovlje 6000 S, Celovec 20.000, Rožek 6000, Podklošter 3500, Beljak 8500, Pliberk 10.000, Dobrla vas 12.000, Železna Kapla 3000, Velikovec 23.000 S. Ta vsota se je l. 1930 porabila za nakup umetnih gnojil in semenškega žita, in se tudi že lani vrnila deželnemu kulturnemu svetu. Vodstvo kulturnega sveta je skušalo dobiti lani od poljedelskega ministrstva poseben kredit za pospeševanje v mešanem delu Koroške. To stremljenje ni imelo nikakega uspeha, ker se je zvezna vlada postavila na stališče, da je s trimilijonskim darom napram slovenskemu delu Koroške storila svojo dolžnost. Vodstvo je nato sklenilo, da se onih 30.000 S, ki so ostali od kredita za prodajo slame, ker se ta niti do polovice ni porabil, porabi za ustanovitev za kmetijstvo potrebnih podjetij, in sicer: skladišč, čistilnic za semenska žita itd. Sedesaj smo ustanovili čistilnice v Bilčovsu, Št. Janžu v Rožu, Št. Vidu v Podjuni, Mohličah in Diekšah. Izdatki za te naprave znašajo 4027 S. Potem je dobil okrajni odsek v Podkloštru 8500 S za ugoden nakup skladišča ob kolodvoru. Nadalje je deželni kulturni svet skrbel za prodajo krompirja, ker je tozadevna akcija pri ministrstvu bila brezuspešna. Poiskati so se morali izvozni kraji. Vsled tega se je peljal rastlinski nadzornik Rauch v Egipt in v Levanto, kjer se mu je posrečilo prodati 14 vagonov krompirja s težo 210.650 kg. Končno se je porabila za pogorelce v Gornjih Borovljah in na Vovbrški gori vsota 1839 S. Kmetijska podružnica v Medgorjah je dobila brezplačno brizgalnico za sadna drevesa. Ostane še vsota 6089 S, o uporabi katere se bo šele razpravljalo.

Del. Sattlegger priporoča zadrugo v Greifenburgu, da se ji da večji del te vsote. Del. Ritscher predlaga akcijo za po toči oškodovane, medtem ko del. Krassnig predlaga, da se podeli večji delež podružnicam v coni B.

Predsednik Supersberg poroča, da se je podružnicam v Žvabeku, Suhi in Labudu že obljubil večji znesek, kar pa še preostane, se naj porabi za kraje, kjer je toča uničila setev.

Dr. Stotter poroča o gozdnem odseku in pravi, da pogozdovanje kljub lesni krizi ni ponehalo. Namerava se prirediti 14dnevni tečaj o pogozdovanju.

Del. Nau priporoča, da bi list „Landwirtschaftliche Mitteilungen“ prinašal tudi poročila o hranilnicah in posojilnicah, ker trpijo te na pomanjkanju denarja.

Kdor svoj narod zataji, greši zoper 4., 5. in 8. božjo zapoved!

POLITIČNI PREGLED

Nemčija. Država je preživela težko notranjepolitično krizo. Vlada je izdala znane zasilne naredbe, da izravna primanjkljaj v državnem gospodarstvu. Ljudska stranka in druge desničarske stranke so zahtevale, da se skliče državni zbor, ki naj bi razpravljal o teh zakonih. Socijalni demokrati so zahtevali izpremembo zasilnih uredb, čemur se dr. Brüning ni upiral. Na sejah bi gotovo prišlo do neprijetnih razkritij in vlada bi ostala bržkone v manjšini. Dr. Brüning je zagrozil z ostavko, ako bi se svet najstarejših izrekel za sklicanje parlamenta. Pripravljen je bil tudi, da razpusti parlament in vlada dalje brez parlamenta. Kriza je bila preprečena s tem, da je svet najstarejših odklonil sklicanje državnega zbora in gospodarskega odbora. Kljub temu ima Nemčija vsled tega ogromno škodo. Vsled krize so padli v zadnjem času v Ameriki nemški dolarški boni in ameriške banke pozivajo svoj denar iz Nemčije. Denarna in devizna izguba znaša v tem času 1000 milijonov mark. Vsled tega je morala državna banka zvišati obrestno mero za 2 odstotka, od 5 na 7 odstotkov. Že to kaže slab finančni položaj. Še to za inozemstvo ni ugodno, da dr. Brüning napoveduje za jesen zahtevo po znižanju reparacijskih plačil. Po Youngovem načrtu je predviden transfermoratorij, to je preložitev plačilnega roka. Po tem bi se plačilo vojne odškodnine do 15. decembra ustavilo, potem pa plačevala v nemških markah, da se prepreči odtok tujih menic. — Še drugo neprijetno je omeniti. Ne mine dan, da bi v enem ali drugem mestu ne skušali komunisti obrniti pozornost javnosti naše s nasilnostmi, z osvojevanjem ulic, spopadi s policijo in z narodnimi socialisti. To so ljudje, ki nimajo ničesar izgubiti, ki so na vse pripravljeni, k vsemu odločeni. Pri povratku nemških ministrov iz Anglije so poleg nacionalistov tudi komunisti priredili v raznih nemških mestih burne demonstracije proti vladi in njeni zasilni odredbi, ki bo zlasti prizadela revne sloje, ki jo je pa vlada bila prisiljena skleniti, da zamore zadostiti vojnoodškodninskim obveznostim. Zlasti hudi izgredi so bili v Hamburgu, Bremeu, Kasselu, Düsseldorfu, Dortmundu in Lanenburgu. Povsod je prišlo do krvavih spopadov med komunisti in narodnimi socialisti na eni in komunisti in policijo na drugi strani. Bilo je na več krajih smrtnih žrtev in več sto aretacij.

DOMAČE NOVICE

Bilčovs. (Žena zabodla moža.) Dne 14. t. m. se je ob priliki plesne veselice odigral tukaj sledeči dogodek: Več delavcev, ki popravljajo tukajšnjo cesto, se je udeležilo plesne veselice, med njimi tudi vodja neke skupine delavcev Peter Pihler, doma iz Velikovca. Z njim je bila tudi njegova žena. Okrog 10. ure zvečer je postalo Pihlerju slabo in vlegel se je v travo, ne da bi koga o tem obvestil. Žena ga je zgrešila in polotila se je je strašna ljubosumnost. Ko ga je po daljšem iskanju našla v travi, se je vsa srdita vrgla na njega in ga začela obdelavati po glavi. Pihler se je dvignil in šel z njo k mizami. Medtem pa je žena potegnila nož in ga hotela zabosti v grlo. Sreča je bila, da ni dobro zadela in je dobil Pihler le lahkejšo poškodbo na vratu. Navzoči orožnik je ženo takoj aretiral, Pihler pa e moral k zdravniku. Tjako je tam, kjer ni vere.

Suha. (Požar in proces.) Zadnji dan maja je spet pogorela samotna prazna kočica pri Strmcu. Zunaj fare nas dražijo, da si na Suhi kar s hišami in skednji kurimo. Nova moda kresovanja mesto svetnikom Janezu, Cirilu in Metodu v čast. Ne vemo pa, da dela to vse ena zločinska glava in roka ali je teh več, kakor da se požigalna strast prijema ljudstva. Da ni bila nesreča povsod, je gotovo. — Pred morda petimi leti so pogorele v Podvasi 4 hiše. Zažgal je slaboumen brat kmeta Žavra, ki je bil kot ozdravljen izpuščen iz norišnice. 3 pogorelci so tožili za odškodnino kmeta in občino, kakor da sta ta dva odgovorna za čin blaznega. Sodnija je tožnike zavrnila; 2 sta odstopila, Rebernar pa je tožil dalje. Lani poleti je bilo na vasi zasliševanje kakih 30 prič. Konec je ta, da je tožitelj obsojen na plačilo stroškov in je kmetija že na dražbi. Jasno je bilo, da bo ena kmetija gotovo uničena. Ne bi bilo treba te nesrečne tožbe. Pogorelci so dobili zavarovalnino in

dosti pomoči od kmetov, da so si popravili svoje domove, zlasti pa Rebernar, čigar hiša je bila v zelo slabem stanju. Strasti, lakomnost in trma i. dr. so slabi svetovalci! Da je prišel požigalec iz norišnice, so bili krivi vaščani sami, ker so se hoteli izogniti stroškov za preskrbo v norišnici. Sedaj je težje dobiti bolnika iz norišnice, kakor je pokazal slučaj letos. Vodstvo bolnišnice se zaveda velike odgovornosti in tudi občine naj se učijo previdnosti, da se obvarujejo še večje škode.

Št. Janž v Rožu. (Shod.) Dne 14. t. m. je imela tukaj svoje zborovanje socijaldemokratska organizacija malih kmetov. Poročal je posl. Oswald iz Zilske doline. Prav ostro je napadel našo in sploh meščanske stranke. Slabemu gospodarstvu v Avstriji so krive samo meščanske stranke, delavska stranka pa je na tem nedolžna. Kmetje bi vedeli povedati o tem nekaj drugega. Pač vsak trgovec svoje blago hvali. Napadel je nadalje našega g. poslanca Starca radi zadnjih volitev in g. kanonika Podgorca je oštel radi deželnega kulturnega sveta. Vedel je povedati, da se ravno tedaj ne oglasi, kadar bi moral povedati svoje mnenje. Če g. Oswald misli, da je s tem zadel nas Slovence, se je prav zmotil, zakaj č. g. misr. Podgorc v deželnem kulturnem svetu zastopa državo, ker ga je imenovalo v stalen odbor poljedelsko ministerstvo kot strokovnjaka-narodnega gospodarja, ni pa bil sprejet v odbor na predlog naše organizacije. Javnost bo sedaj vedela, kakšen je dejanski položaj.

Suha. (Nova cesta.) Že en mesec se dela na njej. Podrlo in skopalo se je nekaj dreves, dva travnika pod Črešnikom sta razkopana, koplje se pesek in gramoz s hriba kar zraven ceste, tolče kamenje na drobno, strelja in lomí skala v grajski gori in vozita dva voznika kamenje v graben; dela se že nasip za most čez potok in začenja zidati. Tako bo strmina zmanjšana na tej strani potoka in cesta višje speljana, zravnana na drugi strani potoka. Sedaj dela tu okrog 60 delavcev in v Dobu istotako. V prvi vrsti so ljudje mislili pač na delo in zaslužek bolj ko na složnejšo cesto. Bila je torej velika nevolja, ko se je slišalo, da pridejo tuji delavci. Res so najeti iz raznih občin velikovškega okraja, tudi iz Grebinja; domačih je sedaj sprejetih 9. Nekateri še upajo. K sreči je delovodja prav dober človek, ki ima srce za ljudstvo in rad pomaga domačim ljudem, kolikorpač sme. Dovoljeno je delati vsakemu samo 48 ur na teden. Pa delajo toliko dalje na dan, da dobijo soboto prosto, oziroma še kak praznik. Saj kmečki ljudje niso vajeni in navezani na šuren

PODLISTEK

Kovač Franc:

Izprehod na Djekše.

(Konec.)

A stare noge je nič več ne neso, mora malo počiti ob potu. Utrujen in izmučen ji je obraz, molče gleda pred se in pošluša zvonjenje. Tudi nji bodo nekoč peli zvonovi v slovo, in meni, vsem:

Oh, naglo nas mine
ves trud bolečine!
Utrujen se vleže
na pare trpin.
Zvonovi, zvonite!
domov ga spremite!
Gre z dela in teže
Adamov sin.

Tu na najvišjem mestu zopet obstojim in opazujem krasen razgled, ki se odpira mojim očem. Pred seboj kot na dlaní vidim vse vasi šentjurske in šmarješke fare, krasno se vidi šentjurska farna cerkev z rudečim zvonikom ob vzhodu gozdnatega Brankovca in tam spodaj šiljasti šmarješki stolp. Bele ceste se vijajo po ravnini in tam spodaj tvorijo ozadje Podjune navpične stene kamniških planin: Grintovec, Sočna in Ojstrica — vsi odeti še z globokim snegom. Tam na vzhodu košata Peca in koposti vrh sv. Uršule, spredaj koničasti Obir, blesteč se v solnčnih žarkih. Nekaj časa sem vžival pogled planin, ožarjenih od solnčnih žarkov. Postojim še nekoliko pri novo poslikanem Lesjakovem križu tam ob potu. Lična, harmonična stavba na pripravnem kraju vpliva popolnoma skladno na okolico, a slikarije, če jih smemo tako imenovati, je napravila nevesča roka, ki

delavnik. V večernem hladu se še lažje dela nego v hudi vročini. Ležišča imajo delavci trda na tleh, s hrano za 2 S na dan pri kmetu gostilničarju, so pa prav zadovoljni. Pri Lipicu in Hermelu pojde cesta pod hišo po polju, da bo klanec čisto obšla, namesto gor in dol, pojde ravno. Dela bo tu veliko. Država in dežela spravljata na delo sedaj le tiste, ki so dobivali brezposelno podporo. Ne vemo, ali si hočeta s tem kaj prihraniti ali pa še denar za podporo dati za cesto. Letos se imajo zravnati trije klanci, drugo pride pozneje na vrsto, če pride.

Drobne koroške novice. Izpiti za pripravnico zveznega učiteljskega v Celovcu se vršijo 13. julija. — Sprejemni izpiti za prvi razred samostanske gimnazije v Št. Pavlu se vršijo 13. julija. Potrebno je znanje snovi 4. razreda ljudske šole. Prošnje je vložiti do 12. julija in priložiti: rojstni list, potrdilo o cepljenju, domovnico in zadnje šolske izpričevalo. Kolek 1 S. Sedaj ponesrečeni izpit se more ponoviti 16. sept. — Dne 13. t. m. so zabeležili na Koroškem 6282 podpiranih brezposelnih. Število se je v enem tednu znižalo za 543 oseb. — V Zavrhu pri Šmarjeti v Rožu se je v gozdu ustrelil gozdar Witgensteinske šumarske uprave Jurij Ebner. Menda bi imel biti v kratkem odslovljen iz službe. — Dne 6. t. m. se je vračal lovec Rohr skozi Gornje Bajtiše na svoj dom. Pri tem je opazil ležati v travi nekega moškega, ki je prežal na divjačino. Potihem se je Rohr splazil do njega in spoznal cestarja Valentina Ogrisa iz Sele-Srednjega Kota. Medtem je Ogris streljal na srno, ki pa je ni zadel. Ogris se je vrgel na Rohra, ga z eno roko prijel za vrat, z drugo pa iztrgal puško in zbežal. Zvečer je bil predan sodišču. — V občinsko pisarno v Bistrici v Rožu je bilo 17. t. m. vlomljeno. Vlomilci so odnesli železno blagajno in jo v logu razbili. Odnegli so 507 S. Vlomilcem je orožništvo za petami. — Že drugič je 15. t. m. obiskala Koroško toča in nevihta. V Celovcu je padala zelo debela toča z dežjem, ki pa ni napravila škode. V Dravski dolini okrog Greifenburga je bila toča debela kot oreh in je napravila veliko škodo. Zelo je prizadeta Labudska dolina, predvsem občini Šmarjeta in Forst. Vse je uničeno, pa tudi hitro narasla Labudnica je napravila mnogo škode. Posebno je še prizadeta Slovenija; trpela je Bela Krajina, okolica Domžal je uničena — toča je doseгла debelino kurjega jajca —, okolice Vojnika popolnoma, okolica Celja itd. Tudi Mežiška dolina je imela strašen dan. Potok Suha je tako narastel, da je vdiral voda v hiše in stala do 2 m visoko. Odnela je v Guštanju hlev in gospodarsko poslopje, 6 svinj, uničila mnogo pohištva, odnesla lesen most, popolnoma raz-

nima smisla za umetnost. Edino pametno bi bilo, te packarije pobeliti z apnom.

Lepa, složna pot pelje od tu in čez četrte ure sem na Djekšah (1159 m). Dvostolpna cerkev je obdana z visokim, obrambenim zidom iz časa turških vpadov, ko se je ljudstvo v stiski semkaj zatekalo in v hiši božji iskalo rešitve pred neverniki. Močno in osivelo zidovje bi nam moglo pripovedovati o obupni hrabrosti brambovcov, katerim ni preostajalo drugega kot življenje ali smrt in o iskreni molitvi v cerkvi zbranih starcev, žen in otrok. Na zunanji strani zidu opazim star kamen z letnico 1555.

Nad vhodom v župnišče je vzdignjen podoben kamen z vklesano roko in dvignjenimi tremi prsti — znamenje azila. Po krivici preganjani so bili v hiši božji varni pred preganjalci. V to starodavno ploščo je bil pozneje vklesan sledeči napis: AE. A. D. 1755, kar nam pove, da je bilo župnišče sezidano v omenjenem letu.

Oglasim se tudi pri gostoljubnem dječkem gospodu župniku, ki me sprejme s pristno slovansko gostoljubnostjo in kljub vsestranski zaposlenosti najde čas za obisk. Gospod župnik je sedel ravno ob pisalni mizi, obdan od gore aktov in debelih knjig, kakor zakopan med birokratizem. In na dolgem pultu so bile odprte debele knjige, na palicah nakopičeni akti, listine in knjige kot v kakšnem centralnem uradu. Oddaljen od mesta je tukaj gospod župnik, posla mu ne zmanjka nikoli, a s svetom ga veže telefon in radio. Ravno je tipkal na pisalni strojko sem vstopil v pisarno in ga prekinil pri delu. Gostoljubno me je sprejel, razkazal cerkev in pokopališče in ostal sem par ur njegov gost. Hitro je minil čas in ko je zahajalo solnce za Karavanke, sem se moral ločiti od visokih Djekš in gostoljubnega gospoda župnika, da pridem še pred nočjo v dolino.

Borza. Dunaj, dne 23. VI. 1931. Nemška marka 168,24; čehoslov. krona 21,02; dinar 12,56; pengö 124,04; zloty 79,50; lira 37,20; švic. frank 137,75; franc. frank 27,82 pesetas 69,80; angl. fund 34,62; dolar 712 šilingov za 100 komadov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Strašen vihar je na Dunaju porušil šotor cirkusa Hagenbeck. Škoda znaša 500.000 S. — V Inomostu je zaplenila policija večjo množino orožja Starhembergove struje Heimatwehra. Bajse se bodo zaplenitve še nadaljevale. Oficijelno pa se pravi, da je Avstrija razorožena. — Narodna banka je bila prisiljena, da je v kratkem času zopet zvišala obrestno mero. Znaprej znaša obrestna mera 7,5 odstotka. — Od aprila 1927 imamo v Avstriji zopet pet odlikovanj za zasluge za republiko. Do aprila letos se je podelilo 4473 odlikovanj, v lanskem letu samem 1553, do aprila letos pa že 580. Stvar ja ni tako draga in tudi ni zvezana z dohodki, gotovi ljudje pa so le veseli, če si morejo pripeti na prsa kolajno. — Jugoslavija: Po zadnjem ljudskem štetju šteje dravska banovina 1.120.584 prebivalcev. Po narodnosti je 1.091.814 Jugoslovancev, 21.208 Nemcev in 3748 Madžarov. Po materinem jeziku je 1.064.122 Slovencev, 17.725 Srbohrvatov, 26.654 Nemcev in 7679 Madžarov. Pripomniti moramo, da Nemci v dravski banovini, razen v Kočevju, nikjer niso kompaktno naseljeni in so samo preostanki staroavstrijskega naseljevanja, oziroma nemškega uradništva. — Morilec mengeškega župnika Frana Kušarja je bil obsojen na 20 let ječe. — Ostale države: V zadnjem času so divjala po vsi Bolgariji velika neurja s točo, ki so povzročila velike poplave. Več mostov se je zrušilo. Mrtvih je 11 oseb. — Dne 15. t. m. so divjali hudi viharji in nalivi na Angleškem. Reke so prestopile bregove in opustošile okolico, vihar pa je odnašal strehe. Veliko hiš je voda poplavlila. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Na Hrvaškem je tehtala toča do 35 dkg. Kjer je padala, je pobila vse. — Tudi na Madžarskem se čuti pomanjkanje denarja. Madžarska narodna banka je zvišala obrestno mero od 5½ na 7 odstotkov. — Francoski izletniški parnik „St. Philibert“ se je potopil v ustju Loire. Na krovu se je nahajalo 467 odraslih izletnikov in zelo mnogo otrok. Ladja je zašla v vihar in večina potnikov je prišla na krov in se podala na ono stran, na katero niso udarjali valovi. Tako so valovi lahko prevrnili parnik, ki se je v kratkem potopil. Z njim je izginilo na dno morja, kolikor je ugotovljeno dosedaj, 503 izletnikov in samo 27 se jih je rešilo. Med rešenimi so tudi trije Avstrijci. Vseh Avstrijcev je bilo na ladji 32. To je po vojni največja ladijska nesreča. — Wilkins je hotel doseči severni tečaj s podmornico. Pri vožnji skozi Atlantski ocean pa sta se pokvarila dva stroja in so podmornico komaj zavlekli v angleško pristanišče. Zaenkrat bo treba potovanje brzkone preložiti. — Španska vlada je izgubila kardinala Segura, ker znači začetek preloma med Španijo in Vatikanom. Pojavil se je tudi močan pokret za strogo ločitev cerkve od države. — Po poročilih iz Pešavarja je bil Afganistan pozorišče strašnega potresa, ki je povzročil silno škodo. Več manjših mest je do tal porušeni. Pod razvalinami je pokopano mnogo ljudi, ki jih je potres presenetil v njihovih bivališčih. Zaenkrat so izkopali izpod ruševin že nad 500 trupel. — Japonski ognjenik Jacedace je pričel nenadoma bruhati. Izbruh je bil tako silen, da je bilo več sto milj daleč naokrog občutiti močan potres. Iz ognjenika se je vsula taka množina pepela, da je zasulo 8 vasi, ki so oddaljene od ognjenika po več kilometrov. Po dosedanjih ugotovitvah je zahtevala katastrofa 50 človeških žrtev, več sto ljudi pa se bori v bolnicah s smrtjo.

Ena služba in 340 prosilcev. Pri Kreditnem zavodu je razpisana služba glavnega ravnatelja, mesto, ki je zvezano z velikansko odgovornostjo navzgor in navzdol. Osebo, ki bi bila primerna za to službo, iščejo na vse načine, zaradi lepšega so jo tudi razpisali v časopisih. No, ljudje si predstavljajo, da so za vse rojeni. Kako je bivši finančni minister dr. Juch ostremel, ko je videl, da prihajajo prošnje za novo službo v ogromnih kupih. Sredi meseca so jih našteali 340. Za razpisano službo se potegujejo v prvi vrsti nešteti aktivni in umi-

rovljeni bančniki, bivši ravnatelji in osebe podobnih strok. Vsak izmed teh prosilcev je natančno popisal svoje življenje in izrekel na koncu nado, da mu bo podeljeno mesto, za katerega prosil. Oglasili pa so se tudi drugi. Med temi je n. pr. neki zelo znan zobni zdravnik, več odvetnikov, celo neki gledališki ravnatelj, neki tvorničar za kravate in mnogo, mnogo drugih, ki se jim niti ne sanja o bančnem poslovanju. In vsi ti bi hoteli postati generalni ravnatelji enega največjih zavodov, ki se je jedva izmotal iz opasne krize.

10.000 postav! Ko se vedno odločneje zahteva znižanje upravnih stroškov države in dežel, uradniki sami opozarjajo na nesmiselno postavodajstvo v Avstriji, ki je v teku zadnjih 13 let sklenilo 10.000 novih postav, zdaj tiskanih v debelih zakonikih, ki jih noben odvetnik in noben sodnik več poznati ne more. Pred 30. leti smo videli v Celovcu znanega višjega sodnika, ki je po vseh potih nosil s seboj zakonik in ga je naprej študiral. Gospod je k sreči še pravočasno umrl, ker danes bi moral najeti tovrstni avto, da mu zakone vozi. „Reichspost“ poroča (dne 14. junija) da se je, odkar obstoja naša ljudovlada, publiciralo natančno 6730 državnih postav in naredb. K tem pride 3250 deželnih postav vštetiš dunajske postave, katerih so socijalni demokratje sklenili lepo število, tako da je prišlo število novih postav na 10.000! Ker je v 13. letih samo 4680 dni, pride na vsaki dan dve novi postavi. To je modrost ljudi, ki so prišli v republiko do oblasti. Vse se mora s postavo dovoljevati, vse s postavo urejevati — na papirju seve, v praksi pa so postale te postave strašila v kapusu, na katera se vrabci mirno vsedajo in jih onesnažujejo. Neki stari modrijan pa je dejal, da ni tista država najboljša, ki ima največ postav, marveč tista, v kateri so dobri ljudje.

Razdražene čebele. Nenadna nesreča se je pretekli tedež primerila posestniku Fürstlingu v bližini Steyra. Mož, ki je doma iz Losensteina, je bil naložil na voz 7 panjev čebel. Peljal jih je z dvema konjema proti domu. Ko se je že približal domačiji, pa so se čebele v enem izmed panjev tako razdražile, da so izletele v velikanskem roju ter napadle kmeta, ki si ni vedel pomagati. Napad pa ni veljal samo Fürstlingu, ampak tudi konjema, ki sta vlekla voz, in je kmeta tako razburil, da je izgubil oblast nad živalmi. Konja sta se splašila in zdirjala čez drn in strn. Na tej poti se je voz prevrnil in so popadali z njega še ostali panji. S tem je nastala praveca revolucija čebel, ki so zdaj v še gostejših rojih napadle kmeta in konje ter jih opikale. Ljudje, ki so videli nezgodo in pritekli kmetu na pomoč, so takisto postali njih žrtve. Videč, da še ne bo konca, je nekdo izmed gledalcev tekel po gasilce. Požarna bramba se je pripeljala na mesto nezgode z dvocevno brizgalno in začela brizgati vodo najprej na konje. Po dolgem času se je posrečilo osvoboditi Fürstlinga iz tega pekla. Oddati so ga morali v bolnico, ker mu domači zdravnik ni mogel pomagati. Konja pa sta bila tako opikana, da jima ni bilo rešitve in sta poginila. Čebele, kolikor jih je ostalo, so pozneje vzeli in jih spravili nazaj v panje.

Četrtnina Nemcev živi od podpore. Nemški listi objavljajo gorostasto statistiko, iz katere je razvidno, da je najmanj 15 milijonov nemških državljanov navezano na prejemke od podpore iz državnih in občinskih blagajn ter iz blagajn socialno-zavarovalnih ustanov. Tako je med rentniki in podpiranci 890 vojnih škodovancev, 1.370.000 staršev, vdov in sirot padlih vojakov, 3.590.000 invalidnih rentnikov, 980.000 ljudi, ki uživajo nezgodno rento, 1.710.000 delavcev, ki dobivajo glavno podporo za brezposelne, 1 milijon oseb, ki so navezane zaradi brezposelnosti na podpore iz dobrodelnih skladov, 910.000 oseb, ki so težko prizadete zaradi splošne gospodarske krize, nekaj milijonov penzionistov itd. Četrtnina nemških državljanov ne bi mogla niti za silo živeti, če bi Nemčija ne imela do potankosti izdelanega, širokopoteznega sistema podpiranja.

4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj tudi jezik, zemljo in dom, ki si ga prejel od očeta in matere!

Za tiskovni sklad so darovali: Grubelnik Katarina, Železna Kapla, 1; Royišnjak Miha, Št. Peter, 1; Sakoparnik Miha, Celovec, 2; Kometer Valentin, Borovlje, 3; Hedenik Jakob, Šcedem, 1; M. Wolf 1; Gozdni mož v Št. Jakobu 1; Milonik Andrej, trgovec v Trstu, o priliki krsta Miroslava Schnabla, 10; Lužnik Marija, Galicija, 1; Bayer Štefan, Loga vas, 3,50; Slovensko pevsko in tamburaško društvo „Dobrač“ na Brnci zbralo na občnem zboru 13; dr. Tone Sarvicelj, Dunaj, 12; Čuden Franc, Bistrica, 2; Hranilnica v Šmarjeti v Rožu 5; Jožef Lučovnik starejši 2; Jožef Lučovnik mlajši 2; Varh Mirko 1; Božič Ivan 1; Križnik Ana 2; Križnik Janez 1; Križnik Josip 2 S; neimenovana iz Medgorij 30 g; Lucija Rap, Vetrinj, 50 g. Razna društva v Mežiški dolini za 10. oktober 1930 Din. 500. Vsem darovalcem najprisrčnejša hvala! Slab je sicer naš gospodarski položaj, ali tu in tam kak šiling za tiskovni sklad nas ne bo prej uničil.

Glavovir se radi selitve jako poceni prodaja. Naslov: Jožefa Rozman, Št. Peter, na Vašinjah, pošta Völkermarkt.

Hranilnica in posojilnica pri Devici Mariji na Jezeru v Brevaljah,
Mežiška dolina, Jugoslavija

se priporoča vsem,

ki imajo trgovske zveze z Jugoslavijo,
za vsakovrstne denarne transakcije.

Denar se tudi lahko varno naloži pod ugodnimi obrestmi.

Urađuje se vsak delavnik.
Na vprašanja se odgovarja brezplačno.

103

Rožani, pevci, v nedeljo, 5. julija vsi v Št. Janž!

VABILO
na

PEVSKI KONCERT

ki se vrši v nedeljo, dne 5. julija, ob 3. uri popoldne v dvorani pri Tišlarju v Št. Janžu.

Poje moški zbor Izobr. društva Št. Janž in okolica, sodeluje pa I. koroško tamburaško društvo „Bisernica“ iz Celovca.

Po koncertu prosta zabava, petje in tamburanje.

Vstopnina: sedeži po 80 g,
stojišča po 50 g.

K obilni udeležbi vabi vse ljubitelje petja in tamburanja ODBOR.

104

Izobraževalno društvo v Šmihelu nad Pliberkom.

Kam pojdemo? Vsi k Cingelcu na Trato!

Dne 29. junija 1931 ob 3. uri popoldne gostujejo igralci iz Šmihela v Podjuni pri Cingelcu na Trati z narodno veseligr

V krvi.

SPORED:

1. Govor.
2. Deklamacija.
3. Solospev.
4. Igra „V krvi“, 5 dejanka.

Rožani, dvignite se ta dan in pridite nas posetit!

102

Prijazno vabi ODBOR.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!